

Ny språklitteratur 2017

Danmark

Eva Skafte Jensen

Bjerre, Malene: Fjern fejlene. Ajour 2013, 3. udg. 2017. 85 s.

Bogen er en opslagsbog med vigtige retskrivningsregler og oversigter over ændringer i Retskrivningsordbogen 2012.

Bulgarsk-dansk ordbog. Red. af Lise Bostrup og Vladimir Stariradev. 2017.

Creativity and Continuity. Perspectives on the Dynamics of Language Conventionalisation. Red. af Dorthe Duncker og Bettina Perregaard. U Press, København 2017. 414 s.

I anledning af at et stort forskningsprojekt om sproglig konventionalisering er ved at finde sin afslutning, har Duncker og Perregaard redigeret denne antologi med 16 kapitler, hvoraf der i denne sammenhæng er særlig grund til at nævne følgende: *Torben Juel Jensen*: Generic 'du' in Time and Context: A study of intra-individual variation and change, *Nicolai Pharaos*: Reduction of plosives by individual speakers in interaction, *Martha Sif Karrebæk*: "I am lucky I can speak Arabic": Linguistic hegemony and minority language use in Copenhagen, *Martha Sif Karrebæk, Andreas Stæhr, Kasper Juffermans og Anu Mubonen*: Norms, polycentricity, and polylinguaging on Social Media.

Dansk-arabisk ordbog. Red. af Ellen Wulff og Noman Kanafani. Special-pædagogisk forlags indvandrerordbøger. 20. oplag. 2017.

Dansk-thai ordbog. Red. af Donald Shaw og Suphat Sukamolson. 2. oplag 2017.

Dansk-tigrigna ordbog. Red. af Taddese Asmellash. 2017. 338 s.

Danske Studier 2017. Red. af Simon Skovgaard Boeck og Henrik Blicher under medvirken af Andrea Stengaard. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 593. 2017. 262 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Eva Skafte Jensen*: Det er mig. En forskningshistorisk redegørelse for kasusvalget i ældre danske prædikativer, *Lars Heltoft*: Maltstenens tekst. Hvordan dæmonen uddrives, *Anne Ladefoged*: Layoutet i danske lovhåndskrifter fra 1250 til 1500.

Bindet indeholder desuden en usædvanlig lang række anmeldelser, fx *Henrik Jørgensen*: Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen og Laurids Kristian Fahl (red.): Dansk Sproghistorie. Bd. 1: Dansk tager form.

Danske talesprog. 16-2016. København: Nordisk forskningsinstitut, Afdeling for dialektforskning og Museum Tusulanum 2016. 136 s.

Dette nummer af *Danske talesprog* indeholder 4 artikler: *Jan Heegård og Jacob Thøgersen*: Transskriptionspålidelighed på dansk: en undersøgelse af enighed i auditiv, fonetisk transskription af spontant talt dansk, *Holger Juul, Nicolai Pharaos og Jacob Thøgersen*: Moderne danske vokaler, *Malene Monka og Henrik Hovmark*: Sprogbrug blandt unge i Bylderup anno 2015, *Inge Lise Pedersen*: Talesproget i Ålborg hvordan lyder det egentlig? Er det nordjysk, eller bare jysk?

Dansk tegnsprog. Ny hjemmeside om dansk tegnsprog udv. af Afdeling for Dansk Tegnsprog, Dansk Sprognævn. Publiceret på <http://dansktegnsprog.dk/>.

Er dit modersmål okay? Sprogpolitik i Danmark – og ude i verden. Red. af Lise Bostrup i samarbejde med Loránd-Levente Pálfi. Den Danske Sprogkreds på Forlaget Bostrup, Vanløse 2017. 136 s.

Denne bog er en debatbog om dansk sprogpolitik. Formålet er at vise at man godt kan bedrive normativ sprogpolitik. Bogen indeholder en række bidrag om sprogpolitik i og udenfor Danmark, fx: *Jørgen Christian Wind Nielsen*: Sproglove?, *Jóhannes B. Sigtryggsson*: Det islandske sprog: Ændringer og udfordringer, *Godelieve Laureys*: Hedder det nu hollandsk eller nederlandsk? Og hvad med flamsk?, *Svetlana Vvedenskaja og Aleksander Uskov*: Regulering af det russiske sprog.

Heltoft, Anne Marie, Jørgen Wildt Hansen og Maren Aarup Schjørring: Grammatikporten. Håndbog i dansk grammatik. Dansk lærerforening 2017. 235 s.

Denne bog henvender sig til gymnasieelever. Den indeholder dels gennemgange af grundlæggende grammatiske begreber (som ordklasserne og syntaktiske funktioner), dels en række korte introduktioner til emner som tale hhv. skrift, dialekt hhv. sociolekt og dansk sproghistorie.

Hvas, Stine Ventzel: Når psykiateren taler dansk som andetsprog. En konversationsanalyse af forståelsesproblemer og identitet i psykiatriske samtaler med L2-talende psykiatere. Københavnerstudier i tosprogethed. Bd. 74. Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet 2017. 96 s.

I denne bog analyseres nogle af de problemer der kan opstå når psykiateren ikke har dansk som modersmål. Problemerne kan både handle om rent sproglig forståelse og om kulturelt betinget forståelse af hvad der regnes for tillidsvækkende.

Hækle- og strikkeordbog, dansk-tysk. Red. af Linda Hjortlund Svendsen og Jane Kathrine Haurum Rasmussen. Sæby. Fotosats 2017. 19 s.

Jakobsen, Joakim: Ord der formede Danmark. 1500 års historie fortalt gennem citater. Lindhardt og Ringhof 2017. 566 s.

I denne bog gennemgås gennem en lang række centrale citater begivenheder der bidrog til at Danmark er som det er nu. Bogen er opbygget således at et kendt citat citeres, hvorpå det sættes ind i en historisk kontekst og forklares.

Kalkar, Otto: Ordbog til det ældre danske Sprog (1300–1700), 1881–1907, 1918. Nu digitalt publiceret af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab på <http://kalkarsordbog.dk/>.

Kappelgaard, Sofie Braüner og Hjorth, Hannah Bruun: Det stærkeste køn. En undersøgelse af genusrealisering i dansk blandt teenagere i flersprogede miljøer i Køge og på Amager. Københavnerstudier i tosprogethed. Bd. 75. Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet 2017. 146 s.

I denne bog analyseres brugen af grammatisk fælleskøn og intetkøn blandt østsjællandske skolebørn, hvoraf nogle ikke har dansk som modersmål.

LexicoNordica. 24-2017. Red. af Henrik Lorentzen og Emma Sköldbberg. Nordisk Forening for Leksikografi 2017. 316 s.

Temaet for bindet er *Navne i nordiske ordbøger*. Bindet indeholder to danske bidrag indenfor temaet: *Ken Farø*: Navnes funktionelle relevans i tosprogsleksikografien: typologi og diskussion, *Lars Trap-Jensen* og *Henrik Lorentzen*: Navnestof i ordbøger – nye tider, nye måder. Bindet indeholder desuden et dansk bidrag udenfor temaet: *Henrik Købler Simonsen*: Den leksikografiske forretningsmodel. Endelig indeholder bindet anmeldelser om eller på dansk: *Bente Holmberg*: Efternavne i Norge, *Bent Jørgensen*: Svenskt ortnamnslexikon, *Ole Kristian Våge*: Den nyttige kontorordliste.

Lær at sætte komma. Gratis kommakursus udv. af Dansk Sprognævn og Edutasia. Publiceret på <http://komma.edutasia.com/#5>.

Mathiasen, Dorte Mølgaard: Styr på ordsprog og talemåder. Sprogforståelse for 5.–9. klasse. Dafolo 2017. 89 s.

Denne bog er skrevet med henblik på brug i folkeskolen. Den er opdelt i to hoveddele. Første del indeholder et afsnit henvendt til læreren, anden del består af en række aktiviteter til brug for eleverne.

Mål & Mæle. 37. årgang, nr. 3; 38. årgang nr. 1–3. Red. af Kasper Boye, Eva Theilgaard Brink, Carsten Elbro, Ken Farø, Erik Hansen, Sanni Nimb og Thomas Olander (37/3) og Ken Farø og Thomas Olander (38/1-3). 2016 + 2017, 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder *Mål & Mæle* artikler om sprog. Af disse numres indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Elizabeth Peterson* og *Karoline Kühl*: Nisser taler ikke engelsk. En svanesang over dansk i Sanpete County, Utah (37/3) og *Kirsten Marie Øveraas*: Fra oversættelsens petriskål: Hvorfor er det så nemt at undersætte? (38/2).

Ny forskning i grammatik 24. Red. af Lisbeth Falster Jakobsen, Kirsten Jepsen Kragh, Jan Lindschouw og Erling Strudsholm. Dansk Sprognævn 2017. 194 s.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning indenfor dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes *Sune Just Christensen*: Om *så* og *der* som genoptagere for ekstraponerede tid- og stedsadverbialer, *Sten Vikner* og *Katrine Rosendal Ehlers*: *Sin, hendes* og KorpusDK.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 52-53. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Tanya Karoli Christensen, Ken Ramshøj Christensen, Jan Heegård, Torben Juel Jensen, Thomas Wiben Jensen og Marianne Rathje. Udgivet af Dansk Sprognævn 2017. 318 s.

Bind 52-53 er et dobbeltnummer. Det indeholder 5 artikler indenfor temaet *form og funktion*: *Ken Ramshøj Christensen*: Træstruktur i en skov af fortolkninger, *Per Anker Jensen*: De danske kvantumgenitivs syntaks og semantik, *Susanne Annikki Kristensen*: Formale lingvistiske teorier, *Ole Tøgeby*: Formel og funktionel grammatik, *Sten Vikner og Henrik Jørgensen*: En formel vs. en funktionel tilgang til dansk sætningsstruktur. Nummeret indeholder desuden 4 artikler udenfor temaet: *Tanya Karoli Christensen*: Ordet fanger. Retslingvistik i en dansk kontekst, *Ditte Grandjean og Mads Poulsen*: Er syntaks en flaskehals i forståelsen? En undersøgelse af syntaksens betydning for børns sætningsforståelse, *Jan Heegård Petersen og Karoline Kühl*: Argentinadansk: Semantiske, syntaktiske og morfologiske forskelle til rigsdansk, *Nicolai Pharao, Mia Ridder Malmstedt og Selina Veng*: Hvor svært er det lige? En undersøgelse af genkendelsen af ord med reducerede segmenter. Endelig indeholder nummeret 2 anmeldelser: *Asgerd Gudiksen*: Anmeldelse af Dansk Sproghistorie. Bind 1: Dansk tager form, *Kirsten Marie Øveraas*: "I høj grad et subjektivt værk". Anmeldelse af Den Danske Begrebsordbog.

Nyt fra Sprognævnet 2017 nr. 1–4. 14 s. + 20 s. + 25 s. + 19 s. Dansk Sprognævn. Publiceret på <https://dsn.dk/nyt/nyt-fra-sproгнаevnet>.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx *Eva Skafte Jensen*: Forkortelser i Twitter (nr. 2), *Karen Holk Jeppesen, Anne Kjærgaard og Catrine Nielsen Voigt*: Skrivearbejdet i det offentlige – hvordan står det til? (nr. 3), *Jørgen Nørby Jensen*: Nye ord i dansk – 10 år på nettet (nr. 3), *Katrine Støiholm og Sabine Kirchmeier*: Hvor står kommaet i 2017 (nr. 3), *Sabine Kirchmeier*: *De der* eller *dem der* (nr. 4).

Ord & Sag nr. 37. 64 s. Aarhus Universitet 2017.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet. Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx *Viggo Sørensen og Torsten Balle*: *Nærmer* og *fjermer* – et par gamle retningsbetegnelser.

Sprogbrug i de nye medier. 3. symposium om sprogbrug og interaktion i de nye medier. Sprognævnets konferencereserie 5. Red. af Margrethe Heidemann Andersen. 2017. 67 s. Publiceret på <https://dsn.dk/udgivelser/sproгнаevnets-konferencereserie/bind-5-sprogbrug-i-de-nye-medier>.

Denne konferencerapport indeholder oversigter over faglige profiler for konferencens deltagere og desuden 2 artikler: *Tina Thode Hougaard*: Progressivitet via interaktionelle resurser og partikler i skrevet online interaktion, *Eva Skafte Jensen*: Forkortelser og andre kortformer i Twitter.

Rask. International Journal of Language and Communication. Vol. 45, autumn 2016. 136 s. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication.

Fra nummeret kan nævnes: *Charlotte Petersen*: "Le style est L'homme même". Sprogstilsanalyse af en skizofren patients sprog med fokus på diskretsproglig atmosfære.

Rask. International Journal of Language and Communication. Vol. 46, autumn 2017. 180 s. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication.

Nummeret indeholder dels 4 artikler samlet om temaet *bandeord i Norden*, dels 2 artikler udenfor temaet. Af sidstnævnte kan her nævnes: *Alexandra Holting*, *Jesper Tinggaard Svendsen*, *Anna Vibeke Lindø*, *Ditte Lund Iversen*, *Jonas Nygaard Blom*, *Marianne Rathje*, *Kenneth Reinicke Hansen* og *Bjarne le Fevre Jakobsen*: "Det første begreb i teksten...". En undersøgelse af henvisningsformer i nyindskrevne universitetsstuderendes akademiske opgaver.

Rask, Kirsten: Stilistik til tiden. Samfundslitteratur 2017. 172 s.

Denne stilistikbog er henvendt til folk der selv skal skrive. Den indeholder dels en gennemgang af et antal klassiske stilistikbegreber, fx kiasme og tautologi, desuden en gennemgang af mere moderne begreber som fx forstærkerord og modeord. Desuden indeholder bogen en række teksteksempler til tekstanalyse, så man ved egen hjælp kan blive klogere på stilistik.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 35. årgang, 2017, nr. 1, 2-3, 4. 28 s. + 32 s. + 16 s. Red. af Lise Bostrup (nr. 1) og Georg Stubkjær Adamsen (nr. 2-3, 4).

Foruden anmeldelser af sproglitteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold.

Sproget i lyst og nød. Modersmål-Selskabets årbog 2017. Modersmål-Selskabet 2017. 149 s.

I *Sproget i lyst og nød* har årbogsudvalget samlet en række tekster om sprog og følelser. Af bogens artikler kan nævnes *Mischa Sloth Carlsen*: Dansk som sproglig dannelse, *Jørn Henrik Olsen*: Sprogets terapeutiske indfarvning, *Jørgen Christian Wind Nielsen*: Sproget i lyst og nød, *Knud Lindholm Lau*: Tonen og melodien.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik, nr. 64. 96 s. Aarhus Universitetsforlag.

Nr. 64 er et temanummer om *arrangerede sprog- og kulturmøder* og indeholder bidrag af bl.a. *Niels Erik Lyngdorf* og *Ulla Egidiussen Egekvist*: Når danske og kinesiske læringsforståelser mødes, *Louise Tranekjær* og *Mads Jakob Kirkebæk*: Praktik i praksis – et arrangeret møde med dansk arbejdskultur?

Talemåder og ordsprog fra hele verden. Red. af Ole Kragh. Lindhardt og Ringhof, København 2017. 304 s.

Verstraete-Hansen, Lisbeth og Per Øhrgaard: Sprogløse verdensborgere. Om en uddannelsespolitik, der forsvandt. Jurist- og økonomiforbundets Forlag 2017. 97 s.

I denne debatbog blottægger forfatterne hvad de anser for en mangelfuld dansk sprogpolitik på uddannelsesområdet, og de argumenterer for hvordan vi som samfund bliver nødt til at kunne forstå, tale og skrive mange forskellige fremmedsprog for at begå os i en omkiftelig verden.

16. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog. Aarhus Universitet. 13.–14. oktober 2016. Red. af Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard og Kathrine Thisted Petersen. Århus 2017. 524 s.

Siden 1986 har sprogforskere fra ind- og udland hvert andet år mødtes i Århus for at sætte fokus på udforskningen af det danske sprog. På det 16. møde deltog 42 forskere med i alt 35 foredrag og 1 posterpræsentation. En række af foredragene er trykt i den foreliggende rapport sammen med et antal resumeer af bidragsydere der fx har fået publiceret deres artikel andetsteds. Af rapportens artikler kan nævnes *Margrethe Heidemann Andersen*: Sprognormer på nettet, *Philip Diderichsen*, *Sune Just Christensen* og *Jørgen Schack*: Særskrivningsfejl forudsiger yderligere sproglige problemer i avistekst, *Katrine Rosendal Ehlers* og *Sten Vikner*: *sig, sig selv* og KorpusDK – hvorfor det er svært både *at skælde sig ud* og *at skille sig selv ud*, *Jan Heegård*: Kontaktpåvirkning eller dialektal

overlevering i amerikadansk. Kan det afgøres?, *Torben Juel Jensen*: Sproglig variation og forandring på individniveau, *Susanne Annikki Kristensen*: Grammatiske metoder, *Kathrine Thisted Petersen*: Fra Rakkeby til Racine eller når skrift bliver til tale. Overvejelser om et udvandrerdansk i Wisconsin, *Jann Scheuer*: Hans mening om hendes krop. Portrætter af to køn i danske tekstkorpusser, *Mikołaj Sobkowiak*: Om polske danskstuderendes skriftlige præstation.

Finland

Anna Maria Gustafsson

Alho, Irja och Anneli Kauppinen: Käyttökielioppi. [Bruksgrammatik]. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsingfors 2017. 237 s.

Käyttökielioppi är en lärobok i modern finsk grammatik. Boken presenterar ordklasser och strukturer i ett sammanhang där deras betydelse och funktion i talspråket och skriftspråket belyses. Boken vill visa hur man med hjälp av grammatiska begrepp kan åskådliggöra finskans mångsidighet. Därtill illustreras finskans utmärkande egenskaper genom en jämförelse mellan finskan och andra språk.

Boken presenterar etablerade skriftspråksnormer i komprimerat format och normerna för det faktiska språkbruket illustreras med hjälp av exempel. Boken *Käyttökielioppi* är i första hand avsedd som en kursbok för universitetsstudenter, men den riktar sig också till alla som är intresserade av förhållandet mellan grammatik och det levande språkbruket.

Eloranta, Ville och Jaakko Leino: Sanaiset kansiot. [ung. Finskans Arkiv X] Gaudeamus. Helsingfors 2017. 240 s.

Sanaiset kansiot är skriven av journalisten och språkvårdaren Ville Eloranta och professor Jaakko Leino som båda är medlemmar i finska språknämnden. I boken diskuteras finnarnas egen syn på sitt språk, finskans utveckling, språkliga fenomen och trender. Författarna lyfter fram "hemliga" drag i språket och vrider och vänder på dem, t.ex. Mikael Agricolas roll som utvecklare av det finska skriftspråket, gamla omstridda språkfrågor, finskans inflytande på somaliskan och bokstaven x existensberättigande i finskan. Författarna konstaterar att det finns många hjältehistorier och romantiska uppfattningar om finskan, och att många finnar har ett passionerat förhållande till dessa. Boken riktar sig till alla som är intresserade av finskan och dess egenheter.

Elämän ja kuoleman tekstit. Kirjoittaminen sosiaali- ja hoitotyössä. Red. Ulla Tiililä och Kati Karvinen. [Texter om liv och död. Skrivande i social- och vårdbranschen] Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 50. Helsingfors 2017. 203 s. Pdf: http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk50/Elaman_ja_kuoleman_tekstit.pdf

Elämän ja kuoleman tekstit. Kirjoittaminen sosiaali- ja hoitotyössä är en artikelsamling där temat är de texter som skrivs inom den offentliga vårdsektorn,

deras bakgrund och inverkan. Vardagen i social- och vårdbranschen präglas av skrivande, registrering och dokumentation även när det är fråga om så kallat människonära arbete. Till och med på daghemmen använder nästan en fjärdedel av de anställda minst en dag i veckan på skrivande och dokumentation. Att producera texter är inte valfritt, utan skrivandet styrs vanligen av lagar. I samband med textproduktionen uppstår många frågor: Hur ska personalen referera till sig själv eller till en klient, t.ex. i en journal, och hur ska en situation där klienten eller kunden varit besvärlig och uppträtt hotfullt registreras? Hur skriver man en utvärdering utan att kritisera? Och hur skriver man förfrågningar och uppmaningar så att texten blir både tydlig och hövlig?

Författarna till de 18 artiklar som ingår i boken utgörs av språk- och samhällsvetare samt myndighetsanställda. Boken erbjuder en insikt i språkets värld för samhällsvetare och representanter för de sociala vetenskaperna. För språkvetare och språkforskare visar boken kopplingen mellan arbetsvardagen på myndigheter och olika lagar och förordningar.

Finlandssvenska – ett språk, en känsla, en bok. Hugo Bergroth-sällskapet. Helsingfors 2017. 119 s.

Finlandssvenska – ett språk, en känsla, en bok är en nyutkommen antologi som behandlar det finlandssvenska språket och Hugo Bergroths bok *Finlandssvenska* ur olika perspektiv.

Det har gått hundra år sedan Hugo Bergroth undertecknade förordet till sin banbrytande bok *Finlandssvenska*. Är synen på rätt och fel i språket densamma som för hundra år sedan? Vad har hänt i läromedlen, i skönlitteraturen och på teaterscenen? Bland annat de här frågorna behandlas i den nyutkomna antologin *Finlandssvenska – ett språk, en känsla, en bok*.

Skribenterna är forskare inom språkvetenskap och historia, språkvårdare och författare: Erik Andersson, Jennica Thylin-Klaus, Henry Rask, Mikael Reuter, Bengt Ahlfors, Charlotta af Hällström-Reijonen, Catharina Grünbaum, Marika Tandefelt, Anna Maria Gustafsson, Anders Westerlund, Henrik Huldén och Gunborg Gayer.

Folkmålsstudier 55. Red. Hanna Lehti-Eklund, Camilla Lindholm och Caroline Sandström. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi rf Helsingfors 2017. 204 s.

Föreningen för nordisk filologi ger sedan 1933 ut tidskriften *Folkmålsstudier*, som upptar artiklar i nordisk filologi eller nordistik. *Folkmålsstudier 55* innehåller följande artiklar: Tove Bull, Samisk (og eventuellt finsk?) innverknad på skandinavisk; Maria Kautonen, Finskspråkiga talares intonation av finlandss-

svenska i påståendeyttranden i fritt tal; Ulrika Magnusson, Barnlitteraturens komplexitet – en studie av grammatisk metaforik i litteratur för barn; Nina Pilke och Gun-Viol Vik, Tvåspråkig mötespraxis inom kommunalpolitiken. ”Det är fantastiskt att vi kan använda vårt eget modersmål och att vi förstår varandra”; Viveca Rabb, Hur varierar Vasasvenskan? En undersökning av Vasabors perception av språklig variation kontrasterad mot deras språkliga produktion; Tiina Räisä, Medieritualer som klass- och kulturbundna diskurser och funktioner: Hufvudstadsbladets lucia och konstruktionen av Svenskfinland; Sofia Stolt, Vägen till vitsordet – en studie av värderande yttranden i bedömarkommentarer på studentexamensuppsatser i modersmål och litteratur; Eveliina Tolvanen, Myndighetskommunikation på två språk – pensionstexter på svenska och finska i Finland och Sverige i ett systemisk-funktionellt perspektiv; Maria Vidberg, Ortnamn i kontakt i Helsingfors. Finska inslag i bruket av gatunamn i svenska kontexter.

Dessutom ingår följande recensioner: Endre Brunnstad, Ann-Kristin Hellingland Gujord och Edit Bygge (red.), *Rom for språk. Nye innsikter i språkleg mangfald*. Recension av Satu Siltaloppi; Alva Dahl, *I skriftens gränstrakter. Interpunktionens funktioner i tre samtida svenska romaner*. Recension av Anne-Marie Londen; Helge Sandøy (red.), *Talemål etter 1800. Norsk i jamføring med andre nordiske språk*. Recension av Caroline Sandström; Jacob Thøgersen, Nikolas Coupland och Janus Mortensen (red.), *Style, Media and Language Ideologies*. Recension av Jenny Stenberg-Sirén.

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti. [Finska språkbyråns tidskrift] Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Tidskriften *Kielikello* utkom som vanligt med fyra nummer under året. År 2017 var ett jubileumsår i Finland, eftersom Finland fyllde 100 år. Jubileumsåret syntes också i tidskriftens innehåll genom spalten *Suomi 100* (Finland 100). De texter som publicerades i spalten handlade om hur samhällsutvecklingen och de historiska händelserna har avspeglats i språket under självständighetstidens olika årtionden.

Jubileumsåret uppmärksammades också genom nedslag i den finska språkvårdens historia med hjälp av urklippsböcker och protokoll från finska språknämnden. I olika artiklar behandlades bland annat den intensiva debatt som pågick i tidningarnas insändarspalter år 1978 om vilket namn som skulle stå på de finska idrottarnas dräkter: det inhemska Suomi eller det latinska Finlandia? – I dag är det ingetdera av dessa alternativ som gäller utan det står Finland på idrottarnas kläder.

Nummer två av *Kielikello* utgjordes av ett temanummer för namnforskning-

en och namnvården. I det numret skrevs det bland annat om namntrenderna i det hundraåriga Finland. Invandringen, resor och boende utomlands börjar allt mer synas i statistiken över de vanligaste förnamnen. Bland topplaceringarna på listan över namn på barn födda 2016 finns dock fortfarande även helt finskspråkiga namn. Nya finskspråkiga namn skapas också kontinuerligt. Att skapa unika namn har därtill varit en stark trend på 2000-talet.

I tidskriftens tredje nummer diskuterades bland annat användningen av källor och praxis i högskoleundervisningen. Praxis varierar kraftigt vilket medför utmaningar för såväl studenterna som de undervisande lärarna. En annan artikel i detta nummer diskuterar sådana övningstexter som skrivits av högskolestudenter där uppgiften var att skriva ett nekande svar på en arbetsansökan. Det som framgår är att det är svårt för många studenter att t.ex. välja en naturlig tilltalsform i en sådan kontext.

I årets sista nummer ges en överblick över de språk som talas i det hundraåriga självständiga Finland. Den nuvarande språksituationen i Finland återspeglar utöver historien också globala strömningar som t.ex. migration. Finland har två nationalspråk – finska och svenska – och därtill är de språk som sedan gammalt talas inom Finland de samiska språken, romani och karelska. Dessa språk har snabbt utökats med ett antal nya språk. De allmänt mest talade främmande språken är ryska, estniska och arabiska.

I varje nummer ingick också svar på frågor om språkbruk och namnvård, presentationer av nyord, förklaringar till fasta fraser och texter om dialektala fenomen. Dessutom publicerades rekommendationer från finska språknämnden.

Det sista numret som kom ut 2017, alltså 4/2017, var samtidigt det allra sista numret av den tryckta pappersversionen av *Kielikello*. Hädanefter utkommer *Kielikello* enbart elektroniskt på adressen: www.kielikello.fi.

Kielitoimiston kielioppiopas. [Finska språkbyråns handbok i grammatik] Red. Riitta Korhonen och Sari Maamies, 4 reviderade upplagan. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 178. Helsingfors 2017. 408 s.

Handboken redogör för svaren på många språkfrågor som handlar om grammatisk variation. Den ger också bakgrunden till variationen och hjälper läsaren att välja rätt alternativ i rätt sammanhang. Den språkliga variationen diskuteras också utifrån gränslandet mellan allmänspråket (skriftspråket) och talspråket. Därtill ligger fokus på stil: Vad är neutral stil och vad är lite mer informell stil i sakprosa? Boken innehåller också många belysande exempel.

Den fjärde reviderade upplagan av *Kielitoimiston kielioppiopas* kom ut i september 2017.

Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas. [Finska språkbyråns skrivregler] Red. Salli Kankaanpää (huvudredaktör), Elina Heikkilä, Riitta Korhonen, Sari Maa-mies, Aino Piehl. 13 reviderade upplagan. Kotimaisten kielten keskuksen jul-kaisuja 177. Helsingfors 2017. 277 s.

Kielitoimiston oikeinkirjoitusopas innehåller den officiella finska språk-vårdens rekommendationer om bland annat skiljetecken, sammansättningar, stor eller liten bokstav. Rekommendationerna är detaljerade och lättillgängliga. Boken innehåller också en förteckning över förkortningar och en del andra alfabetiska förteckningar.

Kielitoimiston sanakirjan verkkoversio. [Finska språkbyråns nätordbok]. Institutet för de inhemska språken & Kielikone Oy.

www.kielitoimistonsanakirja.fi Uppdaterad 28.2.2017.

Den fritt tillgängliga nätordlistan har kompletterats med 650 nya ord. Därtill har nästan 1 200 ordartiklar reviderats och bearbetats. Många av de ord som nu tagits in i ordlistan är sådana som användarna själva efterlyst.

Bland de nya orden kan nämnas: *burkini, emoji, granola, heraproteiini, bevi-osasto, höntsätä, ikuisuusprojekti, ilmiöpohjainen, klikkausjournalismi, laastarisuhde, lapsentahminen, mehustella, nyksä, raakaruoka, ruutu aika, suppailla* och *turvapaikkapuhuttelu*.

Pyykkö, Riitta: Flerspråkighet som resurs. Förslag till åtgärder för utvecklingen av den nationella språkreserven i Finland. Undervisnings- och kulturministeriet 2017. Elektronisk publikation: http://minedu.fi/documents/1410845/5875747/Flerspra%CC%8Akighet_tiivistelm%C3%A4.pdf/9059a8f9-c1b3-4e78-8485-94f78306638e/Flerspra%CC%8Akighet_tiivis-telm%C3%A4.pdf.pdf.

Med Finlands språkreserv avses den sammanlagda nationella språkliga kompetensen som helhet: medborgarnas språkkunskaper, den språkliga kompetens det finländska utbildningssystemet frambringar och språkundervisningens upplägg.

Utredningen över läget för och utvecklingsbehoven beträffande språkreserven i Finland innehåller en rad förslag till åtgärder för att utveckla finländarnas språkkunskaper så att kunskaperna ska motsvara framtida behov. Utredningen omfattar hela utbildningssystemet. Utredningen ska ligga till grund för utarbetandet av en nationell språkstrategi.

Utredaren har bistått av en styrgrupp som samtidigt har varit styrgrupp för spetsprojektet för en tidigareläggning av språkinläringen. Kring temat för utredningen har det arrangerats seminarier och workshoppar, och därtill har

utredaren och styrgruppen hört en bred grupp av experter på språkutbildning.

En mer omfattande version av utredningen med närmare statistik finns också att tillgå på nätet: [Flerspråkighet som en resurs. Utredning angående läget för och nivån på språkreserven i Finland](#). Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:51 (på finska).

Stora finsk-svenska ordboken. Institutet för de inhemska språken. Red. Nina Martola. Nätordbok: <http://finsk-svenska.svenska.gu.se>.

Stora finsk-svenska ordboken på nätet är fritt sökbar liksom de andra ordböckerna som redigeras vid Institutet för de inhemska språken. Det är en omfattande och gedigen tvåspråkig ordbok. Den innehåller cirka 99 600 uppslagsord varav cirka 4 150 artiklar är nya. Stora finsk-svenska ordboken gavs ursprungligen ut i samarbete mellan Institutet för de inhemska språken (dåvarande Forskningscentralen) och förlaget WSOY. Den senaste upplagan kom ut i tryck 2004 och i elektronisk form 2006. Efter det har innehållet inte reviderats.

Den nya nätutgåvan är resultatet av ett samarbete mellan Institutet för de inhemska språken och Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet. För redigeringsarbetet står Nina Martola vid Språkinstitutet och för IT-expertisen svarar Monica von Martens vid Göteborgs universitet.

För att göra ordboken tillgänglig så snabbt som möjligt igen efter att den drogs in av det dåvarande förlaget Talentum hösten 2016 är nätordboken tills vidare en utvecklingsversion som fortfarande är under arbete. Av de 95 500 gamla artiklarna är cirka 490 reviderade, medan drygt 2 600 nya artiklar har tillkommit. Under 2018–2019 kommer nya artiklar att läggas in med jämna mellanrum. Gamla artiklar kommer i viss mån att revideras. De nya uppslagsorden härstammar till största delen från *Kielitoimiston sanakirja* (Finska språkbyråns ordbok).

Språkbruk. Institutet för de inhemska språken. Helsingfors 2017. 52 s.

Språkbruk utkom med fyra nummer år 2017.

I nummer 1/2017 ger Ola Karlsson en översikt över de förändringar som den nya upplagan av *Svenska skrivregler* innehåller jämfört med tidigare upplagor. Mikael Ekholm skriver om nyheter i den nya upplagan av *Svenskt lagspråk i Finland*, där bland annat könsneutralitet samt nya termer i lagspråket och inom förvaltningen behandlas. Den pågående revitaliseringen av det finlandssvenska teckenspråket ägnas uppmärksamhet i två artiklar av Maria Andersson-Koski och Bianca Holmberg. Ytterligare ingår en artikel om språkbad och en intervju om språkinläring med hjärnforskaren Annika Hultén.

I Språkbruk 2/2017 ger Bianca Holmberg en överblick över användningen

av pronomenet *hen* i Svenskfinland, bland annat i medierna, i lagspråket, i skolvärlden och vid universiteten. Karin Hagren Idevall skriver om hur språket kan befästa rasism och Urban Östberg skriver om vad det är som är svårt att lära sig i svenskan, bland annat prepositioner, verbpartiklar och stavning. Biskopen för Borgå stift Björn Vikström intervjuas om språket i kyrkan och därtill ingår det ett reportage om namnval och namnplanering i den offentliga sektorn i Finland.

Årets tredje nummer innehöll bland annat en artikel där Katarina von Numers-Ekman skriver om sina erfarenheter som läsamambassadör för skolorna i Svenskfinland. Även Pia Mikanders artikel berör skolvärlden och mer specifikt läroböcker i historia och hur de framställer olika kulturer och folkgrupper. Caroline Sandström ger ett historiskt perspektiv på svenskans olika ord för fönster och Monica Äikäs skriver om hyperkorrektion i finlandssvenskan.

I nummer 4/2017 ingår en artikel av Magnus Linton om att popularisera vetenskap. Linton betonar hur viktigt det är att intressanta forskningsrön görs tillgängliga genom popularisering. Sofie Henricson och Marie Nelson presenterar sin forskning som handlar om hur kommunikativa mönster ser ut i Finland och Sverige utifrån inspelningar av handledningssamtal. Nummer 4/2017 innehåller också bland annat en inblick i studierna vid Nordeuropa-Institut vid Humboldtuniversitetet i Berlin och en intervju med språkforskaren Camilla Lindholm som har grundat ett företag som jobbar med att underlätta kommunikationen med personer med demens.

Varje nummer innehåller en ledare, recensioner, språkfrågor och svar, notiser, rapporter från språkkonferenser och språkseminarier och övrigt redaktionellt material. I varje nummer ingår dessutom en krönika kring ett språkligt tema. Krönikörer 2017 var Thomas Lundin, Pamela Granskog, Ivo Holmqvist och Marina Meinander.

Ideologi, identitet, intervention. Nordisk dialektologi 10. Red. Jan-Ola Östman, Caroline Sandström, Pamela Gustavsson och Lisa Södergård. Nordica Helsingiensia 48, Dialektforskning 5. Helsingfors universitet 2017.

Denna konferensvolym innehåller 35 artiklar baserade på de föredrag som hölls på Tionde nordiska dialektologkonferensen i Mariehamn på Åland i augusti 2014. Konferensen med temat "ideologi, identitet, intervention" samlade omkring hundra dialektologer från olika håll i världen med varierande inriktning inom nordisk dialektologi och sociolingvistik, vilket syns i konferensvolymens innehållsliga bredd. De artiklar som bygger på plenarföredragen behandlar allt från platsers betydelse för föreställningar om dialektal identitet och dialekttalares identitetskonstruktion i vårt senmoderna Norden, till finsk,

finlandssvensk och lexikografiskt inspirerad dialektforskning. I sektionsföredragen och workshopparna diskuterades bl.a. variation och förändring i ett flertal nordiska dialekter, dialektanvändning på Facebook, korpusbygge i teori och praktik, olika aspekter på estlandssvenska samt kontakter mellan skandinaviska och östersjöfinska språk i Baltikum. De lokala åländska dialekterna står i fokus för två konferensbidrag i volymen.

Språk i prosa och press. *Svenskan i Finland – i dag och i går 2:1*. Red. Marika Tandefelt. Svenska litteratursällskapet i Finland. Helsingfors 2017. 242 s.

Den här volymen i bokserien *Svenskan i Finland – i dag och i går* handlar om språket i samtida finlandssvensk prosa och press. Den inleds med en översiktsartikel som presenterar finlandssvenska särdrag som brukar förekomma i sakprosa.

Under en stor del av 1900-talet har kritiker och läsare reagerat på språket i finlandssvensk skönlitteratur, och ibland har debatten varit hetsig. Det fullständigt korrekta språket kan inte återge den finländska verkligheten där dialekt, slang, finska och andra språk förekommer sida vid sida med standardspråket. Jakten på finlandismerna i prosan är över, men författarnas medvetna språkarbete fortgår.

Det finlandssvenska medielandskapet är än så länge rikt, och mediekonsumtionen har stor betydelse för både språket och identiteten. Det är medierna som sätter ord på en föränderlig verklighet, och journalisternas språk har betydelse för läsarna och lyssnarna. I volymen ingår kapitel om finlandssvenska medier ur olika synvinklar: hur finlandssvenskarna väljer de medier de vill följa, hur språkarbetet på redaktionerna går till, hur mediaspråkvården är organiserad och hur journalisterna slipar sitt språk. Frågan om vilka tidningar som har flest finlandismer både ställs och besvaras.

Språk i skola och samhälle. *Svenskan i Finland – i dag och i går 2:2*. Red. Marika Tandefelt. Svenska litteratursällskapet i Finland. Helsingfors 2017. 207 s.

Den här volymen i bokserien *Svenskan i Finland – i dag och i går* visar hur texter kommer till i skolans värld, hos myndigheterna och i företagsmiljö.

I skolan är läraren språkmodell och läromedlen som eleverna läser har ofta kommit till i samarbete med en språkexpert. Myndigheternas uppgift är att informera medborgarna om rättigheter och skyldigheter som bygger på lagar och förordningar. Det är en utmaning att presentera informationen på ett klart och korrekt allmänspråk. Myndigheternas svenska texter är i regel översättningar från finskan. Ansvaret för att de två språkversionerna blir likvärdiga vilar på översättaren.

Språkbruket i företagsvärlden styrs av det som är ändamålsenligt ur det enskilda företags synvinkel. Att många företag väljer engelska som koncernspråk betyder inte att all kommunikation inom företaget eller med kunderna går på engelska. Anställda vid företag med verksamhet i både Sverige och Finland växlar mellan svenska, engelska och finska beroende på sammanhanget. Företag med kundkontakter i flerspråkiga länder försöker beakta sina kunders modersmål även om det innebär en extra kostnad. För att företagen ska vara motiverade att ge språklig service måste kunden vara aktiv och visa att tjänsten uppskattas, så är dock inte alltid fallet i Finland.

VAKKI Publications Nr. 8. Röster. VAKKI-symposium XXXVII. Red: Nicole Keng, Anita Nuopponen och Daniel Rellstab. Vasa 2017. Elektronisk publikation: www.vakki.net/publications/no8_sve.html.

VAKKI rf är en forskarförening för översättning, fackspråklig kommunikation och flerspråkighet vid Vasa universitet som bland annat ordnar ett årligt symposium på temat. Denna flerspråkiga publikation innehåller 19 artiklar som baserar sig på de föredrag som hölls på det 37:e årliga VAKKI-symposiet i februari 2017. Temat för symposiet var "Röster". Utöver ett plenarföredrag av Mariá Ángeles Orts Llopis, med titeln *Legal English as the Lingua Franca for International Law. Traits and Pitfalls for ESP Practitioners and Legal Translators*, innehåller volymen bland annat följande sektionsföredrag: Annika Peltoniemi: *Lärostudenters och verksamma lärares åsikter om vad som är viktigt i utbildningen till språkbadsklasslärare*; Marianne Nordman: *Vems är rösten i den gamla schlagern?*; Hans Landqvist, Niina Nissilä och Nina Pilke: *Röster i teknikens värld. Termer, fackexperter och språkexperter*; Annukka Jokipii och Merja Koskela: *Accounting Terms as an Indication of Expertise in Financial Presentations – Comparing Monologue with Dialogue* samt Margit Breckle och Joachim Schlabach: *Stimmen zu Mehrsprachigkeit in finnischen Unternehmen: Ausgewählte Ergebnisse der LangBuCom-Studie*.

Färöarna

Kristin M. Magnussen

Hansen, Zakaris Svabo. 2017. "Broytingar í merking". I: Z.S. Hansen, A. Johansen, H.P. Petersen og L. Reinert (red.). *Bók Jógvan. Heiðursrit til Jógvan í Lon Jacobsen á 60 ára degnum*, s. 99–110. Annal. Soc. Scient. Fær. Suppl. 66. Fróðskapur. Tórshavn.

Hansen, Zakaris Svabo. 2017. "Språk i fokus: Færøsk". I: Torbjørg Brei-
vik (red.). *Sprog i Norden 2017*, s. 111–127.

Hansen, Zakaris Svabo. 2017. "Um orðasambandið med alla". I: *Alt for Damen Dóra. Glanstímarit banda Halldóru Jónsdóttur sextugri 10. maí 2017*, s. 82–83. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen. Reykjavík.

**Heycock, Caroline og Hjalmar P. Petersen. 2017. "The have/be alterna-
tion in contemporary Faroese".** *Acta Linguistica Hafniensia 2017: 1–16.*

Jacobsen, Jógvan í Lon. 2017. "Tosa". I: Hilmisdóttir, H., Þorsteinsdóttir, R. og Úlfarsdóttir, P. (red.). *Alt for damen Dóra. Glanstímarit banda Halldóru Jónsdóttur sextugri 10. maí 2017*, s. 42–44. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen. Reykjavík.

Johansen, Anfinnur. 2017. "Ymisk kalvaheiti". I: Z.S. Hansen, A. Johan-
sen, H.P. Petersen og L. Reinert (red.). *Bók Jógvan. Heiðursrit til Jógvan í Lon Jacobsen á 60 ára degnum*, s. 175–181. Annal. Soc. Scient. Fær. Suppl. 66. Fróðskapur. Tórshavn.

**Jónsson, Jóhannes Gísli. 2017. "Eignarfallsandlög í færeysku dansk-
kvæðunum".** I: Z.S. Hansen, A. Johansen, H.P. Petersen og L. Reinert (red.). *Bók Jógvan. Heiðursrit til Jógvan í Lon Jacobsen á 60 ára degnum*, s. 199–212. Annal. Soc. Scient. Fær. Suppl. 66. Fróðskapur. Tórshavn.

**Kristiansen, Tore og Hanna Birkelund Nilsson. 2017. "Færingar i Dan-
mark: selvrapportering om problemer med dansk og brug af færøsk".** I: Z.S. Hansen, A. Johansen, H.P. Petersen og L. Reinert (red.). *Bók Jógvan.*

Heiðursrit til Jógvan í Lon Jacobsen á 60 ára degnum, s. 99–110. *Annal. Soc. Scient. Fær. Suppl.* 66. Fróðskapur. Tórshavn.

Í Ólavsstovu, Vár. 2017. "Mál og fornar mentir tilverugrundarlagið undir føroysklærugreinini í studentaskúlanum". I: Z.S. Hansen, A. Johansen, H.P. Petersen og L. Reinert (red.). *Bók Jógvan. Heiðursrit til Jógvan í Lon Jacobsen á 60 ára degnum*, s. 339–350. *Annal. Soc. Scient. Fær. Suppl.* 66. Fróðskapur. Tórshavn.

Petersen, Hjalmar P. 2017. "Styrkjandi forliðir sum grót-, hunda- og steyr- í grótføroyskur, hundasjúkur og steyrblindur". *Fróðskaparrit 64. bók.* Fróðskapur, s. 21–34.

Syntactic Variation in Insular Scandinavian. Red. af Höskuldur Thráinsson, Caroline Heycock, Hjalmar Petersen og Zakaris Svabo Hansen. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2017. 343 s. (*Studies in Germanic Linguistics*; Vol. 1).

Bogen præsenterer de nyeste resultater fra forskning af "Insular Scandinavian" m.h.p. syntaks og sproglig variation blandt individer og i samfundet generelt. De 13 bidrag fra eksperter, som har stået forrest i forskningen af syntaks og fået stor betydning for syntaktisk teori, behandler forskning i syntaks, bl.a. kasus, kongruens og ordrækkefølge i bisætninger. Hjalmar P. Petersens artikel "Variation in Dative in Faroese", om brugen af dativobjekt og den dertilknyttede variation, er bogens færøske bidrag.

Weyhe, Eivind. 2017. "Samansetingin Gjó-kinn í føroyskum staðarnøvnum". *Fróðskaparrit 64. bók.* Fróðskapur, s. 5–11.

Weyhe, Eivind. 2017. "Harðgreip(a)". *Fróðskaparrit 64. bók.* Fróðskapur, s. 12–20.

Zieseler, Laura. 2017. "Hey nørdar! Investigating Faroese-English Language Contact in Computer-Mediated Communication". *Fróðskaparrit 64. bók.* Fróðskapur, s. 35–66.

Island

Ágústa Þorbergsdóttir

Ari Páll Kristinsson: Málheimar. Sitthvað um málstefnu og málnotkun.

Reykjavík, Háskólaútgáfan. 2017. 214 s.

Bogen handler om sprogpolitik og sprogbrug. Der gøres bl.a. rede for forskellen mellem statusplanlægning, dvs. hvordan og i hvilke sammenhænge et sprog anvendes og sprogplanlægning (korpusplanlægning), som handler om ændringer i sprogets form.

Bundið í orð. Festskrift til Jón Hilmar Jónsson 2. januar 2017. Red. Ásta Svavarsdóttir. Udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier, 2017,

307 s.

Bundið í orð er et festskrift til Jón Hilmar Jónsson, forskningsprofessor ved Árni Magnússon-instituttet på Island. Det er udsendt i anledning af hans 70-års fødselsdag 2. januar 2017. Det indeholder i alt 13 artikler af Jón Hilmar om leksikografiske emner.

Fjölnisstafsetningin. Hliðarspor í sögu íslenskrar stafsetningar.

Gunnlaugur Ingólfsson gjorde bogen klar til trykning. Red. Ari Páll Kristinsson. Reykjavík, Árni Magnússon-instituttet for islandske studier. 130 s.

Bogen beskriver radikale forslag om ændring af islandsk retskrivning, der blev publiceret i årsskriftet *Fjölur* i 1836.

Íslenskt mál og almenn málfræði. Nr. 38. ['Islandsk sprog og generel lingvistik'. Tidsskrift udgivet af den islandske lingvistikforeningen] 2016 (utg. 2017). Red. Haraldur Bernharðsson og Höskuldur Þráinsson. 176 s.

Dette nummer indeholder fire artikler, bl.a. om islandsk syntaks og sproghistorie: *Sigríður Sæunn Sigurðardóttir og Þórballur Eypórsson: Þegar veðrið kólnar og vindinn hvesir – þá snjóar hann. Anton Karl Ingason, Einar Freyr Sigurðsson og Þórballur Eypórsson: Veik fornöfn í afturbeygðri þolmynd, Aðalsteinn Hákonarson: Aldur tvíhljóðunar í forníslensku og Þorsteinn G. Indriðason: Setningarlegar samsetningar í íslensku.*

Orð og tunga. Nr. 19. ['Ord og sprog'. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier]. 2017. Red. Ari Páll Kristinsson. 217 s.

Dette hæfte af *Orð og tunga* indeholder syv artikler. Fem artikler

handler om islandsk sprog og sprogsamfund i det 19. århundrede. *Alda B. Möller*: Íslenskukennsla í Bessastaðaskóla 1806–1846 og á fyrstu árum Reykjavíkurskóla, *Ásta Svavarsdóttir*: ”annaðhvort með dönskum hala eða höfði, enn að öðru leiti íslenskt”. Um tengsl íslensku og dönsku á 19. öld og áhrif þeirra, *Haraldur Bernharðsson*: Jón Thoroddsen og málstöðlun nítjándu aldar. Nokkur málfarsatriði í skáldsögunni Pilti og stúlku 1850 og 1867, *Heimir van der Feest Viðarsson*: Málnotkun sem mælikvarði á áhrif málstöðlunar og *Jóhannes B. Sigtryggsson*: Samræmdur úrvalsriðáttur fornþóka – réttitun Jóns Þorkelssonar. Desuden findes der to andre artikler: *Anton Karl Ingason* og *Einar Freyr Sigurðsson*: Um af-liði í ópersónulegri þolmynd og *Guðlaugur Rúnar Guðmundsson*: Erlend nöfn á Innnesjum. Arfur seinni heimsstyrjaldar í örnefnum á höfuðborgarsvæðinu.

Hanna Óladóttir: Skólamálfraeði. Hver er hún og hvað ætti hún að vera? Um markmið og áhrif málfræðikennslu á unglingastigi grunnskólans. Ph.d.-afhandling, Háskóli Íslands. 2017. 367 s.

I denne afhandling undersøges islandsk skolegrammatik og dens målsætning og hvordan den er i praksis.

Hanna Óladóttir: Þágufallssýki. [‘Dativsyge’] Skírnir 191, s. 32–46.

Denne artikel af Hanna Óladóttir handler om ‘dativsyge’, dvs. et fænomen eller sprogændring hvor dativ bruges istedet for nominativ eller akksativ ved visse verber.

Máltækni fyrir íslensku 2018–2022. Verkáætlun. Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneytið. Anna Björk Nikuláscóttir, Jón Guðnason, Steinþór Steingrímsson. 2017. 173 s.

Kultur- og uddannelsesministeriet har udgivet rapporten *Máltækni fyrir íslensku 2018–2022*. Rapporten indeholder plan om hvad skal prioriteres i islandsk sprogteknologi 2018–2022 og hvordan projektet skal deles op i faser.

Nordterm 19. Reykjavík. 2107. 222 s.

Dette er en rapport fra det nittende møde som terminologientrene i de nordiske lande arrangerer. Temaet i årets udgave var *Forvaltning af fagsprog i samfundet. Hvem har ansvaret? Hvem tager ansvaret?* Bogen kan bestilles hos Árni Magnússon-instituttet for islandske studier.

Orðasafn í líffærafræði III. [Anatomisk terminologi], udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier] Redigeret af Jóhann Heiðar Jóhannsson. 56 s.

Termsamlingen *Orðasafn í líffærafræði III, æðakerfi* er den femte i serien *Íðorðarit Stofnunar Árna Magnússonar í íslenskum fræðum*. I termsamlingen findes der 487 termer om det kardiovaskulære system med islandske definitioner og ækvivalenter på engelsk og latin. Termsamlingen opdeles i en systematisk ordnet del med engelsk-islandske og islandsk-engelske ordlister. Denne opdeling skal opfylde et behov som de som er særligt interesserede i menneskets anatomi kan have, fx. studerende, lærere og ansatte i sundhedssektoren.

Norge

Dagfinn Rødningen

Askedal, John Ole, Tor Guttu, Per Egil Hegge, Inger-Lise Nyheim, Arthur O. Sandved, Ole Michael Selberg og Finn-Erik Vinje. 2017. Norsk grammatikk. 2. utgave. Oslo: Kunnskapsforlaget. 294 s.

Grammatikken er 2. utgave av en bok som ble utgitt for få år siden. Den bygger på Gorgus Cowards *Norsk riksmålsgrammatikk*. Nytt fra førsteutgaven er blant annet et kapittel om orddanning, skrevet av Finn-Erik Vinje.

Bollingmo, Marit, Olaf Husby og Kolbjørn Slethei. 2017. Fonetikk for logoped og audiopedagoger. Oslo: Universitetsforlaget. 208 s.

Boka er en grunnbok, som gjør rede for sentrale kunnskapsområder innen fonetikk. Den behandler ulike fonetiske fagområder og peker på hvordan disse fagområdene griper inn i hverandre. Dessuten tar den opp utfordringer i møtet mellom forskjellige språk og dialekter, og mellom aldersgrupper og generasjoner. Målgruppen er primært logoped og audiopedagoger.

Det Norske Akademis ordbok. 2017. Det Norske Akademi for Språk og Litteratur og Kunnskapsforlaget.

Dette digitale ordbokverket for riksmål og bokmål ble tilgjengelig for publikum i desember 2017. Innholdet bygger på *Norsk Riksmålsordbok*, som utkom i fire bind fra 1937 til 1957 og to tilleggsbind i 1995. Hovedredaktør er Tor Guttu, og verket inneholder ca. 225 000 artikler. Nettordboka er publisert på oppdrag fra Kulturdepartementet og er medfinansiert av private bidragsytere. Den er åpent tilgjengelig på følgende adresse: www.naob.no.

Enger, Hans O., Monica I. N. Knoph, Kristian E. Kristoffersen og Marianne Lind (red.). 2016. Helt fabelaktig! Festskrift til Hanne Gram Simonsen på 70-årsdagen. Oslo: Novus forlag. 307 s.

Festskriftet inneholder 18 nyskrevne artikler fra kolleger og tidligere studenter av jubilanten. Artikkene speiler bredden av forskningsinteressene hennes, som spenner fra fonetikk via språkvansker ved afasi og demens til flerspråklighet.

Helset, Stig J. 2017. Norm og røyndom. Ein statistisk studie av operative normer i det nynorske skriftspråket. Ph.d.-avhandling. Universitetet i Bergen. 206 s.

Avhandlingen undersøker forekomsten av normklynger som kan karakteriseres som konservativ, moderat eller radikal nynorsk, i et representativt korpus av nynorske tekster fra perioden 1980–2010. Et siktemål har vært å styrke det vitenskapelige grunnlaget for normeringen av nynorsk i samsvar med gjeldende norsk språkpolitikk.

Hoel, Kåre og Tom Schmidt. 2017. Bustadnavn i Østfold 16. Berg. Oslo: Novus forlag. 472 s.

Bustadnavn i Østfold, Berg, er bind 16 i et verk som etter hvert vil omfatte alle kommuner i Østfold. Verket er en sterkt utvidet og revidert utgave av Oluf Ryghs *Norske Gaardnavne* (bind 1 Smaalenenes Amt, 1897). Rygh begrenset seg i all hovedsak til navn på matrikkelgårdene, men nå er også navn på andre bebyggelser tatt opp til drøfting, samtidig som gårdsnavnene gis fyldig behandling – både språklig og kulturhistorisk.

Hårstad, Stian, Terje Lohndal og Brit Mæhlum. 2017. Innganger til språkvitenskap. Teori, metode og faghistorie. Cappelen Damm akademisk. 210 s.

Forfatterne drøfter teoretiske og metodiske aspekter ved formell lingvistikk og sociolingvistikk i sammenheng og betrakter de to forskningstradisjonene i lys av allmenn vitenskapshistorie. Målgruppe for boka er språkforskere, og dessuten studenter på master- og doktorgradsnivå.

Igland, Mari-Ann og Mari Nygård (red.). 2017. Norsk 5–10. Språkboka. Oslo: Universitetsforlaget. 264 s.

Forfatterne gir studentene på grunnskolelærerutdanningen for 5. til 10. trinn forskningsbasert basiskunnskap om de språklige emnene i norskfaget og hvordan læreren best kan formidle dem til elevene. De fleste av forfatterne er ansatt ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Karlsen, Knut E. 2017. Mellom Aasen og Hægstad. Morfologisk variasjon i landsmålet før 1901. Ph.d.-avhandling. Fakultet for humaniora og pedagogikk, Universitetet i Agder. 249 s.

I avhandlingen kartlegger Karlsen den morfologiske variasjonen i landsmål (nynorsk) før den første offisielle, statlige standardiseringen av skriftmålet i 1901. Slik kan den faktiske språkbruken sammenlignes med blant annet Ivar

Aasens normal fra 1873 og den uoffisielle «Midlandsnormalen», et alternativt forslag til 1901-normalen. Et viktig funn er at det eksisterte morfologiske hybridformer som ikke hørte hjemme i noen av de nevnte normalene.

Karlsen, Knut E., Dagfinn Rødningen og Håvard Tangen (red.). 2017. I teneste for nynorsken. Heidersskrift til Olaf Almenningen 70 år. Oslo: Novus forlag. 282 s.

Hedersskriftet inneholder 20 artikler skrevet av kolleger og venner som takk for innsatsen gjennom mange år. Almenningen har jobbet som språkforsker og leksikograf, og han har vært språkpolitisk engasjert, blant annet som skriver i Noregs Mållag. Artiklene gjenspeiler de faglige hovedinteressene hans, men det er også tekster som beskriver jubilanten som privatperson og interessene hans ut over språkvitenskapen.

Kjelsvik, Bjørghild, Christian-Emil Ore, Lars S. Vikør, Åse Wetås og Dagfinn Worren (red.). 2017. Målreising og morsmålsdokumentasjon. Heidersskrift til Oddrun Grønvik ved 70-årsleitet. Oslo: Novus forlag. 283 s.

Grønvik var hovedredaktør i Norsk Ordbok, og det meste av yrkeskarrieren hennes har vært viet leksikografien. Hun har også vært språkpolitisk engasjert. De fleste artikkelforfatterne i hedersskriftet er tidligere kolleger av henne. Noen av artiklene omhandler de store vitenskapelige prosjektene hun har vært involvert i, mens andre gir smakebiter av ulike småprosjekter som et omfattende ordbokarbeid som Norsk Ordbok innebærer.

Langeland, Arvid (red.). 2017. Nynorsk ordliste. Tradisjonell og ein-skapleg norm. Oslo: Kunnskapsforlaget. 387 s.

Ordlista har ca. 38 000 oppslagsord og dekker det mest sentrale ordforrådet i moderne nynorsk. Normen i ordlista bygger i hovedsak på læreboknormalen som gjaldt fram til 2012. En del av variasjonen i den offisielle nynorsknormen blir dermed ikke dekket, og boka framstår som et alternativ for folk som først og fremst ønsker en veiledning i konsekvent og regelfast nynorsk.

LexicoNordica nr. 24 – 2017: Navne i nordiske ordbøker. Nordisk forening for leksikografi. 322 s.

LexicoNordica er et nordisk tidsskrift som kommer ut årlig. Det inneholder vitenskapelige artikler om leksikografi og anmeldelser av fagbøker innen feltet, ordbøker og andre leksikografiske ressurser. I nummer 24 ser man nærme-re på bruken av ulike typer navn i nordiske ordbøker. Nummeret inneholder også omtaler av nye ordbøker.

Olsen, Trygve Aas. 2017. Skriv enkelt og smart. Oslo: Kagge forlag. 222 s.

Boka gir skriveråd for folk flest og inneholder mange praktiske eksempler. Tipsene gjelder skriveutfordringer man møter i jobb, på skole og i fritiden. Forfatteren er journalist og jobber ved Institutt for Journalistikk.

Selås, Magnhild og Ann-Kristin Helland Gujord (red.). 2017. Språkmøte i barnehagen. Bergen: Fagbokforlaget. 223 s.

I denne boka får vi demonstrert det språklige mangfoldet i norske barnehager. Forfatterne diskuterer hvordan barn utvikler språk, hvilke strategier de bruker, og hvordan språkutviklingen deres kan stimuleres. Den primære målgruppen er studenter i barnehagelærerutdanningen, men også grunnskolelærerstudenter og alle som jobber i barnehage, kan ha nytte av boka.

Språknytt. Språkrådets tidsskrift. 36 s.

Språknytt kommer ut fire ganger i året, både på papir og i elektronisk form. Bladet er gratis og har et opplag på 10 800 eksemplarer. Det legges også ut på Språkrådets nettsider og deles på sosiale medier. Språknytt inneholder intervjuer med mediefolk, forfattere, forskere og andre språkentusiaster som har meninger om språkets rolle i samfunnet. Dessuten har bladet aktuelle saker om det som rører seg i språkverdenen, og bakgrunnsstoff om alt som har med norsk språk å gjøre. Det er også faste spalter om blant annet nyord, avløserord og svar på leser spørsmål.

I nr. 1/2017 handler det meste om nordisk nabospråkforståelse (jmfør den populære NRK-tv-serien SKAM), blant annet gjennom intervjuer med danske skoleelever og forskere, skuespiller Jakob Oftebro og redaktør Hilde Sandvik, men også om svensk språkrøkt og om metaforer, klimaord og medieord.

I nr. 2/2017 handler det blant annet om innvandrere som lærer seg nynorsk, om språkdilemma i høyere utdanning, om standarder på norsk og om grammatisk kjønn.

I nr. 3/2017 handler det blant annet om stoda for nynorsken på Strilelandet, om forfatter Jon Fosse, om religionens rolle i norsk språkhistorie, om en grammatisk defekt i bokmålet og om alt fra kontorord til klisjeer.

I nr. 4/2017 handler det meste om at 1917-rettskrivingen var 100 år i 2017, blant annet gjennom intervjuer med flere språkforskere, men også om svenske ord i norsk, om nye norske kommunenavn, om a-ender i akademia og om den nye biskopen i Oslo.

Statsspråk. Oslo: Språkrådet. 4 s.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – blir utgitt av Språkrådet og kommer ut med fire nummer i året. Bladet har et opplag på 15 000 og distribueres gratis til statsansatte og andre interesserte. Deler av bladet legges på Språkrådets nettsider, og hele bladet kan lastes ned som pdf-dokument fra www.sprakradet.no/statssprak. Statsspråk inneholder blant annet en hovedartikkel og et større oppslag med praktiske råd og tips («På plakaten»).

Nr. 1/2017 tar opp problemet med vanskelig språk i informasjon fra helsevesenet. Et pilotprosjekt er satt i gang ved Helgelandssjukehuset i Nordland, og erfaringene fra dette skal brukes til å gjennomføre et klarspråksløft i Helse Nord. *På plakaten* omhandler uttrykk som ofte blandes sammen.

I nr. 2/2017 får vi belyst problemet med at mange statsorganer ikke innfrir det lovpålagte kravet om veksling mellom bokmål og nynorsk. Nasjonalbiblioteket er en av institusjonene som nå har tatt grep og satt i gang et systematisk arbeid for å oppnå en tilfredsstillende fordeling mellom målformene. *På plakaten* tar for seg de viktigste kommareglene.

Nr. 3/2017 har et intervju med Ingelin Killengreen, tidligere direktør for Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi). Difi er en viktig medspiller i arbeidet med klarspråk i Norge, og Killengreen mener vi har kommet langt i dette arbeidet her, noe som blant annet viser seg ved at Norge skal arrangere klarspråkskonferansen PLAIN i 2019. *På plakaten* presenterer Språkrådets nye nettkurs *Oi, på nynorsk!*

Nr. 4/2017 handler om at norsk – særlig norsk fagspråk – er under sterkt press fra engelsk. Miljødirektoratet har satt i gang et arbeid for å utarbeide klimaterminologi på norsk, og Språkrådet har hjulpet direktoratet med å koordinere arbeidet. Flere institusjoner forbereder lignende prosjekter. *På plakaten* gir veiledning i hvordan man utarbeider en god fagordliste.

Termposten. Oslo: Språkrådet.

Termposten er et elektronisk nyhetsbrev. Nyhetsbrevet informerer om hva som skjer på terminologifronten i Norge og andre steder. Det inneholder også stoff for alle som arbeider med eller interesserer seg for terminologi. Nyhetsbrevet er gratis, og man kan abonnere ved å gå til Språkrådets nettside www.sprakradet.no/termposten. Det kom ut to ganger i 2017.

Utgård, Karl Arne, Aud Søyland og Margunn Rauset. 2016. Enkel nynorsk ordliste for offentlig og privat sektor. Oslo: Det Norske Samlaget. 538 s.

Ordboka inneholder over 33 000 oppslagsord og følger rettskrivningen fra 2012. En viss vekt er lagt på ord og uttrykk fra arbeidsområder innen offentlig og privat forvaltning. Boka har bare én oppslagsform for hvert oppslagsord og framstår dermed som et alternativ for folk som ønsker seg konsekvens i valg av ord og bøyingsformer. Boka inneholder også en kort grammatikk og råd om god språkføring.

Sverige

Gabriella Sandström

Bergman, Lotten och Stellan Löfving: Den fascinerande fotbollsregeln och andra språkfenomen. Pug förlag. 2017. 318 s.

Med korta uppslag, enkelt språk och humoristisk stil redogör författarna för vanliga och ovanliga språkfrågor ur sitt alldeles eget perspektiv. Läs sagan om jos, om gamle Skalls bortgång och lär dig den fascinerande fotbollsregeln, som har allt med språk och inget med sport att göra. Boken riktar sig till alla språkintresserade, oavsett vana av språkvetenskapen.

Blomqvist, Carl Oliver: Flerspråkighet eller språkförbistring? Finska segment i svenska medeltidsbrev 1350–1526. Uppsala universitet. 2017. 320 s.

Denna doktorsavhandling granskar texter som traditionellt betraktats som helsvenska, producerade i den finska delen av medeltidens Sverige, och hur finskan används i dem. De finskspråkiga inslagen har ofta betraktats som omedvetna lån från ett lågstatusspråk, men Carl Oliver Blomqvists studie tyder på att de snarare beror på en medveten kodväxling som visar mer djupgående finskkunskaper hos nedteknarna.

Byrman, Ylva: Så fångas de misstänkta ord: Förhör och dokumentationspraktiker på Skattebrottsenheten. Göteborgs universitet. 2017. 339 s.

I sin doktorsavhandling studerar Ylva Byrman vilka faktorer som bidrar till att forma förhör av misstänkta skattebrottslingar, och hur policy skiljer sig från praxis. Studien visar att riktlinjerna ofta säger emot både sig själva och samtalsanalytisk forskning, och att individer skapar sina egna strategier för att utföra och dokumentera förhören.

Edlund, Lars-Erik, Elzbieta Strzelecka och Thorsten Andersson (red.): Mellannorrland i centrum: Språkliga och historiska studier tillägnade professor Eva Nyman. Umeå universitet. 2017. 142 s.

En samling artiklar om ortnamn och historia med norrländskt fokus. Medverkar gör bland andra Daniel Andersson om ortnamn i flerspråkiga områden, Olof Holm med en närstudie av historien bakom namnet *Andersön* i Storsjön, Eva Nordlinder om platsnamn i barnlitteratur och Jan Samuelson om historiebuket i svensk skidåkning.

Ehrenberg-Sundin, Barbro; Kerstin Lundin och Åsa Wedin: Att skriva bättre i jobbet: En basbok om brukstexter. Wolters Kluwer. 6:e upplagan. 2017. 192 s.

I dag skriver i stort sett alla i arbetet, oavsett om det rör sig om rapporter, beslut, remissvar, brev eller inlägg i sociala medier. Detta ställer stora krav på alla yrkesverksamma, särskilt som man sällan får lära sig exakt hur man borde formulera rubriker, binda ihop avsnitt eller framhäva företaget i texten. Den nya upplagan har utökats med råd om bland annat webbtexter och statistikredovisning, och har överlag uppdaterats för att reflektera ett språkbruk i ständig förändring. Avsnittet *Några språkriktighetsfrågor* har reviderats och byggts ut av Lisa Rudebeck, språkvårdare vid Språkrådet. För avsnittet *Skriva för webben* svarar Ola Karlsson, språkvårdare vid Språkrådet. *Att skriva bättre i jobbet* är en stadig grund att stå på för icke-professionella skribenter som behöver skapa professionella texter.

Flyman Mattsson, Anna: Svenska som andraspråk på språkvetenskaplig grund. Studentlitteratur. 2017. 217 s.

Många invånare i Sverige har ett annat förstaspråk än svenska, och allt större krav ställs på undervisningen. Anna Flyman Mattsson bidrar med en viktig inblick i utbildningsvetenskapen och andraspråksforskningen, och diskuterar utifrån dem hur lärare kan arbeta med undervisningen inom svenska som andraspråk i skolan och klassrummet. Hur tar man egentligen till sig språk?

Forsberg, Jenny: Skriv för din målgrupp: Tips för träffsäkra texter. Morfem. 2017. 143 s.

I en tidsålder när allt fler kan, och behöver, skriva för stora grupper människor är det viktigt att kunna pricka in sina mottagare i själva skrivandet. Det hjälper inte att texten når rätt personer om de inte kan ta till sig den när de väl läser. I den här handboken får man tipsen för att skriva så att texten inte bara hittar sina mottagare utan faktiskt kommunicerar med dem, oavsett om det rör sig om inlägg på företagets bloggar eller sociala medier, i utredningar eller mötesprotokoll.

Gustafsson, Anna W och David Håkansson: Ord på prov: En studie av ordförståelse i högskoleprovet. Lunds universitet. 2017. 148 s.

Unga anklagas inte sällan för att ha allt sämre ordförståelse, och i *Ord på prov* granskar författarna detta genom att titta på tolv år av resultat från högskoleprovets orddel. Studien visar mycket riktigt att skillnaden mellan ungas och äldres resultat ökar, vilket väcker viktiga frågor om vilka texter som läses,

vilka som behöver läsas, och vilken sorts ord man behöver kunna i dagens samhälle.

Herbert, Ingrid och Helena Englund Hjalmarsson: Skriva i sociala medier: Handbok för digitala redaktörer. Producta. 2017. 100 s.

När det blir allt enklare att nå ut direkt till medborgare, kunder och andra intressenter blir det också viktigare att det sköts på rätt sätt. Att skriva Twitterinlägg eller Facebookuppdateringar för en myndighets eller ett företags räkning är inte detsamma som att skriva privat för sina vänner, och den här handboken vägleder kommunikations- och sociala medier-ansvariga på ett språkområde som exploderat under det senaste decenniet.

Håkansson, David och Anna-Malin Karlsson (red.): Varför språkvetenskap? Kunskapsintressen, studieobjekt och drivkrafter. Studentlitteratur. 2017. 292 s.

Ju mer det språkvetenskapliga fältet vidgar sig, desto oftare kommer det att ifrågasättas och av allt fler. I denna antologi skriver yrkesverksamma forskare om sina fält och deras tillämpningar, bland andra Paula Henriksson och Ingela Nilsson om filologi; Lann Hornscheidt och Daniel Wojahn om språkaktivism; Per Ledin och Catharina Nyström Höög om textforskning och Anders Björkvall om diskursanalys. Tillsammans ger de sina svar på de provocativa men viktiga frågorna: Vad är språkvetenskapens mål och syfte? Vad handlar det egentligen om? Varför ska man alls ägna sig åt språkvetenskap?

Karlsson, Susanna: Språkpolitik vid svenska universitet och högskolor. Rapporter från Språkrådet 8. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2017. 48 s.

Syftet med denna rapport är att ge en överblick över på vilket sätt språkpolitik formaliseras vid svenska lärosäten. Avsikten är att ge en överblick över vilka universitet och högskolor som har antagit en officiell språkpolitik, vilka teman som behandlas i dessa och vilka språk som hör till vilka verksamheter. I rapporten diskuteras också vilka svårigheter som kan uppstå när lagar och förordningar möter lokala regelverk och behov.

Kieliviesti. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2017. 34 s.

Tidskriften *Kieliviesti* på och om finska och meänkieli kom ut med fyra nummer under 2017. Huvudartiklarna handlade om äldre finskt skriftspråk, tvåspråkiga ungdomars språkande, uttalet av s i Helsingforsslang och namn-almanackor med djurnamn. Illustratören Markku Huovila tecknar en bild med

anknytning till innehållet i varje huvudartikel. Några av artiklarna går att läsa på finska på Språkrådets webbplats www.sprakochfolkminnen.se/kieliviesti, och en svenskspråkig sammanfattning finns på www.sprakochfolkminnen.se/sprak/minoritetsprak/suomi-finska/finska/kieliviesti.html.

Klarspråk. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2017. 4 s.

Klarspråk är en bulletin med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och andra länder och kommer ut fyra gånger per år. Samtliga nummer går att läsa och ladda ned på Språkrådets webbplats: www.sprakochfolkminnen.se/bulletinen.

Nr 1/2017 hade internationellt tema och innehöll bland annat artiklar om begripligare statistik i Burkina Faso och om sydafrikanska anställningsavtal i serietidningsform. Eveliina Tolvanen skrev om sin avhandling *Myndighetskommunikation på två språk – pensionstexter på svenska och finska i Finland och Sverige i ett systemisk-funktionellt perspektiv*.

Nr 2/2017 handlade om årets vinnare av Klarspråkskristallen, som tilldelades Södertörns tingsrätt för deras arbete med att skriva begripliga domar. Numret innehöll också artiklar av klarspråksforskarna Andras Nord, som skrev om klarspråksprojekt som lärande projekt, och Karen Schriver, som skrev om hur forskningsbaserade riktlinjer för klarspråk bör utformas.

Nr 3/2017 hade temat språknormer och skrivregler och innehöll bland annat en genomgång av nyheterna i den fjärde upplagan av *Svenska skrivregler* och en artikel av Gustav Westberg om hur Språkrådets språkvårdare legitimerar sina rekommendationer.

Nr 4/2017 handlade om tillgänglighet och inkluderande språk. Karin Milles skrev om språkmotioner i svenska kommuner om att ersätta benämningen *tjänsteman* med *tjänsteperson*, och Mats Landqvist skrev om så kallad gräsrotspråkvård – det vill säga när organisationer som arbetar för minoriteters rättigheter ägnar sig åt språkvård som en del av sin kamp.

Luthman, Hans: Svenska idiom: 5 000 vardagsuttryck. 3:e upplagan. Folkuniversitetets förlag. 2017. 198 s.

I uppslagsboken *Svenska idiom* sammanställer författaren ett tusental vanliga uttryck i svenska språket, komplett med förklaringar och användning i kontext. Ordboken är strukturerad efter idiomens huvudord, och hänvisar till eventuella synonyma uttryck med särskilda markörer för de i idiomerna vanliga partikelverben. Boken är användbar för alla som lär sig svenska eller bara vill slå upp vad ett uttryck betyder.

Lövestam, Sara: Grejen med substantiv och pronomen. Piratförlaget. 2017. 163 s.

Uppföljaren till *Grejen med verb* avhandlar nominalfraser och dessas beståndsdelar. Med allt från sagan om riddar Kasus till sonetten om pronomen håller Sara Lövestam en lätt och underhållande grammatiklektion med unika perspektiv på och iakttagelser av språkstrukturen. Språket ska vara roligt, och om det inte är det så har dina lärare missat något.

Molloy, Gunilla: Svenskämnets roll: Om didaktik, demokrati och critical literacy. Studentlitteratur. 2017. 136 s.

I *Svenskämnets roll* utgår Gunilla Molloy från svenskklärarnas ”dubbla uppdrag”. Utifrån litteracitetsforskningen diskuterar hon hur kunskaps- och demokratiuppdragen kan integreras med varandra i undervisningen, för att synliggöra dolda och synliga maktrelationer i skoltexter – både de som elever läser och de som de själva producerar. Bokens didaktik siktar mot att stärka eleverna som kritiska textmottagare och avsändare i en skriftspråklig samtid.

Nord, Andreas: Klarspråksarbete och yrkeslivsskrivande: en forskningsöversikt. Rapporter från Språkrådet 7. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2017. 44 s.

Syftet med denna rapport är att ge en överblick över dels den klarspråksforskning som finns, det vill säga forskning som uttryckligen berör klarspråk, dels perspektiv och resultat från forskning om yrkeslivsskrivande och utveckling av skrivkompetens som är relevant för klarspråksarbete. Avsikten är att ge en förståelse för vilken forskningsgrund som finns för klarspråksarbetet specifikt, liksom att peka ut en del faktorer som är bra att känna till för att bedöma hur klarspråksinsatser kan ge resultat. En grundtanke är att klarspråksarbete i många avseenden är en fråga om skribenters lärande, och att den som planerar en klarspråksinsats därför kan ha nytta av kunskaper om lärande i yrkeslivet.

Pereswetoff-Morath, Sofia: Vikingatida runbleck: Läsningar och tolkningar. Uppsala universitet. 2017. 336 s.

Med sin doktorsavhandling gör Sofia Pereswetoff-Morath nytolkningar av inskrifterna på de vikingatida runblecken, för att försöka öka förståelsen inte minst för de frågor som tidigare stått obesvarade. Hon menar bland annat att runorna inte i sig var avsedda som magiska symboler, utan förmedlare av de ord som bar trollkraften. Runblecken förblir alltså ett viktigt material för forskning om vikingatidens trolldomsföreställningar.

Rösare, Sara och Anki Mattson: Uppdrag textgranskning. Prodicta. 2017. 170 s.

Uppdrag textgranskning är en praktisk handbok för dig som arbetar med att förbättra andras texter – allt från att korrekturläsa till att göra större förändringar i språket och dispositionen. I boken får du konkreta tips på hur du löser olika problem i texter och hur granskningsarbetet blir effektivt. Du får även råd om att sätta gränser, formulera argument och ge konstruktiv kritik. En bra textgranskning bygger nämligen på mer än språkkunskaper. Författarna lyfter också fram frågor om själva uppdraget: Vem äger texten? Vem ska bli nöjd med resultatet av granskningen? Hur bra kan texten bli? Boken passar därför även den som beställer granskningar av texter.

Sahlée, Anna: Språket och skolämnet svenska som andraspråk: Om elevens språk och skolans språksyn. Uppsala universitet. 2017. 64 s.

Med sin doktorsavhandling söker Anna Sahlée fördjupa förståelsen för språket svenska som andraspråk. Rent språkligt är det svårt att se skillnad på svenska som andraspråk och svenska som förstaspråk i bruket. Detta beror framför allt på att många som läser ämnet i dag inte är nybörjare på svenska, utan har växt upp med det vid sidan av sina modersmål.

Sjödin, Maria (red.): O som i ordbok: 2 563 ovanliga, oborstade, omistliga ord. Morfem. 2017. 245 s.

En ordbok med ord som inte har något gemensamt annat än att de kan passa bra i det personliga ordförrådet. Har du till exempel någonsin behövt ett namn för ett par kavajbyxor utan tillhörande kavaj? Eller saknar du kanske några slagkraftiga förolämpningar? Redaktör Maria Sjödin har med hjälp av språkvetare som Mikael Parkvall och Catharina Grünbaum samlat in allt från nästan bortglömda klassiker till fyndiga nykonstruktioner.

Skärlund, Sanna: Man, en och du: Generiska pronomen i svenskans historia. Lunds universitet. 2017. 304 s.

Sanna Skärlund kartlägger i sin doktorsavhandling hur generiska pronomen används och har använts i svenskan sedan 1200-talet. Finns det några mönster i de generiska pronomenens framväxt? Skillnaden mellan substantivet och pronomenet *man* är inte alltid så självklar, liksom mellan räkneordet, artikeln och pronomenet *en*, eller det personliga och generiska pronomenet *du*. Studien visar att de generiska pronomenen gått en liknande väg i svenskan som i andra språk och i dag kan användas för att syfta på talaren själv, alltså som pronomenet *jag*.

Språk och norm: Rapport från ASLA:s symposium, Uppsala universitet 21–22 april 2016. Saga Bendegard, Ulla Melander Marttala och Maria Westman (red.). ASLA:s skriftserie 26. Uppsala universitet. 2017. 205 s.

Vartannat år arrangerar ASLA, Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap, symposium inom något tema. Rapporterna från dessa symposier publiceras i ASLA:s skriftserie. Temat denna gång var språk och norm. Bland artiklarna kan nämnas Jonas Granfeldts bidrag *ASLA 50 år – ett samtal om tillämpad språkvetenskap – då, nu och i framtiden*, där han beskriver föreningens bildande och de frågor som då stod i fokus för dess verksamhet, Andreas Nords och Markus Forsbergs artikel om myndighetstexter före och efter ett klarspråksprojekt, Ingela Tykessons, Linda Kahlins och Mihaela Oana Romanitans artikel om läkare med utländsk bakgrund som byter arbetspråk, Åsa Wengelins jämförelse av stavning i test och i textskrivande hos svenska elever med läs- och skrivsvårigheter samt Magnus P. Ängsals lingvistiska analys av språklig normavvikelse och politisk motståndskultur.

Språk och stil: Tidskrift för svensk språkforskning. Björn Melander, Gustav Bockgård, David Håkansson och Catrin Norrby (red.). Ny följd 27. Uppsala universitet. 2017. 268 s.

Den årliga tidskriften *Språk och stil* publicerar språkvetenskapliga artiklar och recensioner av språk litteratur. Bland artiklarna denna årgång finns Emma Sköldbergs och Lena Wenners studie av användargenererade ordböcker på nätet, Hanna Sofia Rehnbergs undersökning av hur Trafikverket använder och förhåller sig till ordet *modern* och Simon Magnussons analys av mottagardeltagande i bildspelspresentationer.

Språkrådets svensk–romska skolordlista (lovari). Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2017. 62 s.

Språkrådets svensk–romska skolordlista (lovari) innehåller den centrala terminologin inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Den innehåller även ord från högre utbildning som är centrala för gymnasieelever som planerar eftergymnasiala studier. Ordlistan innehåller cirka 1 700 uppslagsord.

Språkrådets svensk–romska skolordlista (kelderash). Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 65 s.

Språkrådets svensk–romska skolordlista (kelderash) innehåller den centrala terminologin inom förskola, grundskola och gymnasieskola. Den innehåller även ord från högre utbildning som är centrala för gymnasieelever som planerar eftergymnasiala studier. Ordlistan innehåller cirka 1 700 uppslagsord.

Språktidningen. 84 s.

Under 2017 har det publicerats åtta nummer av tidskriften Språktidningen, som bland annat firat sitt tioårsjubileum och putsat upp sin grafiska profil under året. I varje nummer finns populärvetenskapliga artiklar, krönikor och reportage om svenskan och andra språk, allmänlingvistik, språkteknologi och många andra ämnen inom den språkvetenskapliga sfären, samt svar på läsares språkfrågor. Under året har Språktidningen bland annat avhandlat du-reformen, framtidens svenska och varför språksystemet är så omedgörligt.

Svenska.se. Svenska Akademien.

Webbplatsen *svenska.se* lanserades hösten 2017 och är en samlingsplats för språkresurser från Svenska Akademien. Här finns fritt tillgängligt de tre ordböckerna *Svenska Akademiens ordlista* (SAOL), *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* (SO) och *Svenska Akademiens ordbok* (SAOB) samt *Svenska Akademiens grammatik* (SAG). Innehållet i ordböckerna nås med en gemensam sökfunktion.

Svenska skrivregler. Ola Karlsson (red.), Språkrådet. Liber. 2017. 308 s.

Den fjärde upplagan av Språkrådets *Svenska skrivregler* är en oundgänglig handbok och ett pålitligt rättesnöre för alla som skriver. Här avhandlas allt från allmänna skrivråd som mottagaranpassning, genom formfrågor som citat och källhänvisningar, till detaljer som när det ska vara stor eller liten bokstav och hop- eller särskrivning av uttryck. I den nya upplagan finns bland annat utökade och preciserade råd om avstavning, foga-s, pluralböjning, förkortningar, hantering av främmande tecken samt stavning av lånord och främmande ort- och personnamn. Här finns också nytillkomna avsnitt om hur man skriver i sociala medier och hanterar engelska ord och uttryck i svenska texter.

Svensson, Gudrun: Transspråkande i praktik och teori. Natur & Kultur. 2017. 244 s.

Transspråkande i praktik och teori är en handbok i att införa ett tydligt flerspråkighetsperspektiv i klassrummen, där kompetensen hos alla elever lyfts fram, oavsett språkkunskaper. Författaren presenterar exempel från undervisningen på den flerspråkiga Centrumskolan och visar att transspråkande inte alls behöver vara svårt.

Zetterholm, Elisabeth och Mechtild Tronnier: Perspektiv på svenskt uttal: fonologi, brytning och didaktik. Studentlitteratur. 2017. 176 s.

Brytning är ett sällan utforskat område inom andraspråksinläring. I den

här boken granskar författarna svenskans fonetik ur ett inlärningsperspektiv samt hur fonologin i andra språk kan påverka och bidra till inlärares brytning på svenska. *Perspektiv på svenskt uttal* är inte en bok i att träna bort brytning, men en vägledning till den ofta förbisedda uttalsundervisningen, som ökar förståelsen för vad brytning är.